

Hainakuu
6. päiv
2017

Nummõr
14 (390)

Leht mass 0,50 €

UMƏ LEHT

VANA - VÖROMAA RAHVA UMAN KELEN LEHT

Lillipuu Signe: taha, et kodopaigal lännü häste

Kae lk 2

Latsiga üten jalgrattamatkalõ

Kae lk 3

Lehmäkauplõminõ krooniao alostusõn

Kae lk 4

Võrol käü perimüstandsu pido

6.–9. hainakuul om Vöro liinan perimüstandsu pido. Ligembät teedüst pido kotsilõ saa kodolehe vorufolkloor.ee päält.

Põllumiihi päiv Sännän

Puulpäävä, 8. hainakuul kell 10 nakkas Rõugõ vallon Sännän pääle põllumiihi päiv. Ütenkuun peetäs är Eesti talopäävä ja Vöromaa põllumiihi päiv. Om kündmise võistlus, vällä kuulutõdas «Eesti talo 2017» ja «Ehtsä Eesti talosüük 2017» võitja.

Tegemist om kõgölõ perrele. Teedüs: taluliit.info.

Kodokandipäiv Leevakul

Timahava tähüstedäs Leevaku kooliharidusõ 150. aastapäivä. Õkva nii pallo saa aost, ku Leevakulõ kuul tetti. Kuigi 2001. aastast ei olõ Leevaku külän inämb kuuli, om siski hulk inneskiidsi opilaisi, kelle nuurus om müüdä saanu Vöhandu kaldõ pääl verrevpruunin koolimajan.

8. hainakuul kell 13 nakkas Leevakul pääle kodokandipäiv, kon kõnõldas koolilukõ. Om esisugumaidsi ülesastmiisi ja nätä saa näütemängo. Kõrralda-ja kutsva kokko kõiki inneskiidsi koolioppajit ja opjit, Leevaku kandi rahvast ja küläliidsi.

Rõugõ paadiralli

8. hainakuul om Rõugõn viipido ja paadiralli. Kaer perrä: paadiralli.ee.

Kogokunnapäiv ja Ritsike laat Kanepin

8. hainakuul tulõ Kanepin Pühajõõ veeren Ritsikel kogokunnapäiv. Om kultuuriprogramm ja peetäs laata, kon müvväs päämidselt talokraami.

Põlva lõõdsapido Harmoonika

15. hainakuul peetäs Põlvan Indsikurmun suurt lõõdsapito Harmoonika. Teedüs: polva.ee/lootspillipidu.

Tsirkumäel opatas hobõsõga hainatüüd

15. ja 16. hainakuul opatas Harglõ vallon Parmu ökokülä talukeskusõn hobõsõga hainatüüd.

Plaanin om hobõsõ niidümasinaga niitä, kaaruta, suurõrihaga hain kokko riibu, hain kokko vitä ja kuhja panda. Tüüd oppasõ Raudsepä Kalev ja Tiidu Raul.

Kiä taht koolitusõlõ minnä, piät hinnäst kirja pandma: Marelle Mangus, tel 5198 9796, e-post marelle.mangus@gmail.com.

Koolitust kõrraldas keskkonnaammõt, tugõ keskkunnainvesteeringide keskus. Teedüst saa parmu.ee.

UL

Rattasõit «Taha sõita oholda.» Minevä riidi ja puulpäävä sõidi Vana-Vöromaa tele pääl kamban ligi sada rattasõitjat. Seo sõiduga tahtsõ rattasõitja miilde tulõta, et rattaga sõitja piät kah suurõmba hirmulda tii pääl sõita saama. Sõit naas pääle Põlvan ja lõppi Antslan, a tsiirutõdi peris hulga ja esiki Lätimaalõ kääneti sisse. Seo pildi pääl omma rattasõitja edimäde päävä õdagu jõudnu Sulbi küllä, samal pääväl om iin viil 40 kilomeetret sõitu. RAHMANI JANI pilt

Kõgõ osavamba püssälaskja võti mõõtu Vöromaal

RAHMANI JAN

Nursipallu meisterdet kavval püssälaskmisõ võistlusala meelüt minevä nädälvaihtus laskmisõ Eesti meistrivõistluisilõ ka vällämaa kõvvu laskjit.

«USA kolmõravva-laskmisõ meisteri Casanova James ütël, et Estonian Open Rifle om maailma top 5 võistlus nii kõrraldusõ ku (laskmis)ala poolõst,» kitf vintpüssä praktikal-laskmisõ Eesti meistrivõistluisi juht, kapten Eesmaa Allar. «Eesti kaitsõvägi om siä tennü hää paiga hulga laskõtiirõga, kon saa mitmõn paigan kõrraga laskõ, Eestin tõist säänest kotust ei olõ.»

Vintpüssä praktikal-laskminõ om sääne võistlus, kon püssämiis saa esi valli stiili, kuimuudu tä määnestki laskmisõ hafotust lask. Pruugitas puulautomaatrelda. Märklavva omma 5 kooni 300 miitre pääl.

«Seo om sääne spordi-ala, kon tähtsä omma jõud, kibõhus ja täpsüs: midä kipõmbalõ ja täpsembäle sa lastõ, toda inämb punktõ saat,» selef Eesmaa Allar. «Jõud tähendäs tuud, et lastas mitmist kaliibriist, midä suurõmb om kaliibri, toda tugõvamb tagasilüük. Piät olõma füüsilidselt tukõv ja kipõ, selle et midä inämb relv tagasi lüü,

RAHMANI JANI PILT

Püssä laskminõ «hobõsõ» säläst: laskja jaos oll ehitet vetrõ pääle hopõn ja laskmisõ aigü es või jalgu maan hoita.

toda inämb piät pingutama.»

Kaitsõväe spordiklubi kõrrald taad võistlust joba säitsmes aasta Nursipalun ja timahava näivä klubilidsõ esieränis pallo vaiva, et laskmismeistriil iks põnnõv võistõlda olõssi.

Hobõsõ säläst ja baari-puki päält

Näütüses sai laskõ kiikva hobõsõ säläst, baarilavva takast ja massina roolist niimuudu, et inne pidi jalaga ussõ vallalõ lüümä. Sai pruuvi laskmist ka säänsen olokõrran ja saisun, ku inemine laskmisõs väega valmis ei olõ, näütüses pidi üles kargama peldigupoti päält, relva haardma ja liikvalõ

märklavvalõ pihta saama.

Eesti meistrivõistlusõ üten vällämaalaisiga

Olli küll Eesti meistrivõistlusõ, a osavõtjõit oll katsast riigist. Eesti, Saksa, Prantsusõ, Soomõ, Poola, Vinnemaa, Roodsi ja USA. Kohalõ sõitnu USA kolmõravva meisteri om harinu võistlõma nii püstoli, sille ravvaga relva ku ka automaadiga. Seokõrd oll tä umast riigist ainukõnõ, a kõrraldaja arvssi, et tä jaga ummi kogõmuisi tõisiga ja järgmäne kõrd om luuta USAst joba suurõmbat esindüst. «Hariligult tulõ riigist üts kaema, sis järgmäne aasta om rohkõmb tulõjit,» tiid-

se Eesmaa kõnõlda.

Estonian Open Rifle võistlusõl lassõ seokõrd 60 eestläst, kokko oll ligi 140 osavõtjat.

Eestläse omma kõva püssälaskja

Eesti laskja omma seol alal kõva: Euruupan omma eestläse võitnu miiskundligult edimäde kotussõ. Miiskundligult om oltu ka tõõnõ ja kolmas, nii et eestläse pakva miiskundligult kõvva konkurents.

Eesmaa Allar kõnõl, et säänest võistlust võiva kaema tul-la kõik huvilidsõ, ku prilli ja kõrvatropi üten omma. Iks tulõ paiklikku rahvast kah. «Tahas tennädä noid inemiisi, kiä aviti kõrralda, ja Rõugõ vallavalit-sust, kiä and lua,» ütël tä.

Nakkas muutuma rahvaspordis

Vintpüssä praktikal-laskja omma Eestin inämbüisi sõaväeläse, kaitsõliitlasõ, politsei, vai pästjä, a aastidõga om seo joba väikeist viisi rahvaspordis muutunu. Kaitsõväe spordiklubi naas laskmisvõistluisi tegemä 13 aastakka tagasi, vintpüssäga saa võistlõlda aastast 2009. Naisi võistlõs kah, kaitsõväe spordiklubin om parhilla kolm naist. Estonian Open Rifle om üts jago kaitsõjõudõ spordiklubi laskmisvõistluisi safast, kon omma viil püstoli- ja haavlipüssävõistlus.

Kagu-Eesti II eelarvamusfestival
14.07 kl 12 Eesti Maantiimuuseumin
tossin teemat, saa esimõtlõja

* Ti vast mõlõd, et sääne paik om vällä mõlõld. A ei! Postiti on olõman ja säält tetäs kõkkõ täpispäält nii, nigu õkva vajja — olkõ seo sis õigõtpite vai taasperiide.

f Kagu-Eesti eelarvamusfestival

arvamus
festival

Noorõ omma väega tubli

Minevä nädäli lõpun Taŋnan peet nuuri laulu- ja tandsupido jääs aolukku tuuga, et noorõ teivä vihmadsõ ilma peräst är-jäetü tandsupido etendüse asõmõl kipõstõ uma tandsupido. Mõnõ tunniga aeti vällä tarvilik tehnik ja 1000 tandsjat tandsõva umma lusti vällä Taŋnan Vabadusõ platsi pääl.

Noorõ näütsi niimuudu, et sutva tetä väega hääd ütist tüüd. Et ku midägi väega tahetas, saias kõik kõrda. Ja ku üts suur asi om kõrda saanu, jääs sääne esitegemise rõõm noorilõ pikembäs aos külge. Tuu, midä esi ja uma tahtmisõ perrä opit, jääs kõgõ parõmbalõ külge.

Noorõ saava peris hulga sõnna ka täämbädsen Uman Lehen. Võiolla piäski näid tsipa inämb kullõma? Vast omgi loosung «Nuurus om hukan!» tsipa vanas jäänü?

RAHMANI JAN,
Uma Lehe päätoimõndaja

UMALEHT

Tulõ vällä egä katõ nädäli takast neläpäävä.

Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro liin

E-post: info@umaleht.ee, tel 78 222 21

Kodoleht: umaleht.ee

Mofovihk: facebook.com/umaleht

Päätoimõndaja: Jan Rahman, tel 56 922 841, jan@umaleht.ee
Abitoimõndaja: Kaile Kabun, info@umaleht.ee
Keeletoimõndaja: Laivi Org, laivi.org@wi.ee
Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster, latsinukk@umaleht.ee

Uma Lehe toimõndusõ kolleegium:
Tiia Allas, Külli Eichenbaum, Aapo Ilves, Kaido Kama, Ülle Kauksi, Rainer Kuuba, Evar Saar.

Välläandja: SA Kultuurileht, kl.ee
Tellmine: Express Post AS, tellimine.ee

Paari nädäli iist lõpõti gümnaasiumi. Üte säändse, midä kutsutas eliitkoolis, kuigi esi kutsnu ma seod innembi vanõmbidõ mant pagõmisõ koolis.

Lätsi sinnä kimmä tiidmisega, et taha saia tulõvigun toht- ris: õks hää palgaga tüükotus ja ku tan palgast veitüs jääs, sis Soomõn saa hulga inämb.

Kolm aastakka ildampa paistus seo mõtõ väega ull ollõv. Mille tetä midägi, miä tuu ei helget silmi? Ummõtõ tunnõ kerget, a siski olõman- olõvat pressi ligembide puult, et säändsest koolist tulnuna võinu iks tulõvigun halla ossa pääle saia.

Ma saa näide murrõst arvo, a arva, et olõmi jõudnu säändsele aigu, kon edukus tähendäs hulka inämbät ku raharikkus.

Muutunu aig

Klassijuhataja tekõ keväjä perräküsümise, midä mi klas- si rahvas pääle gümnaasiumi edesi tege. Esi vastussit ollõ pia sama pallo ku vastajit.

Om rõõm näta, et samaiälid- se rehkendäse tulõviguplaanõ tegemise man ka ummi mõist- miisi ja suuvõ, mitte õnnõ pal- ganummõrd.

Arvada om põhjus tuu, et elojärg om niipallo parõmbas lännü. Õks kuulõ siist ja säält juttõ, kuis inemisiil ütsäküm- nendide alostusõn pääle sõõgi muu jaos rahha es jakku.

Om tävveste arvo saia, et tuul aol elänü inemiisi jaos om

Olõmi jõudnu säändsele aigu, kon edukus tähendäs hulka inämbät ku raharikkus. Nuur inemine, kullõ süäme hellü!

RAHMANI HEBO (19)
õkva gümnaasiumi lõpõtanu, tulõvanõ kirändüse tudeng

rikkus suur näütäjä, mink per- rä ütiskunnan uma kotus kätte saia.

Äkki omgi mu viga seo, et olõ sündünü ütsäkünnendide lõpun ja nännü õnnõ säänest aigu, kon inemine eläs statis- tika perrä vaesusõ piiri pääl, a täl om iks kolm massinat moro pääl, kats kortinat ja maamaja.

A usu, et ku meil omma joba säändse võimalusõ, sis olõs patt näid tarvitamalda jättä. Maslow' pürämiidi alo- madsõ astmõ omma täüdedü, no saa hindä perrä kaia, oppi tuud, mink poolõ süä kisk ja miä silmä helkämä pand.

Ja seod saa tetä tävveste ra- huligu süämega, selle et om näta, et ka hariligu palgaga saa väega häste är eletüs.

Mutsu om vajja egäl puul

Olõ perämädsel aol tähele pandnu, et mitmõl puul om tervet mõistust puudu. Seo man om peris hirmsa kaia sta- tistikat, kuis inneskidsil aastil pia kolmas jago mu kooli lõ- põtajit meditsiini ja tõõnõ pia sama hulk õigustiidust omma opma lännü.

Seo ei olõ õigõ, ku nii pallo helge pää nii vähätsihe elo- valdkundõhe kokko korjusõ. Toda inämb, et mitte kuigi ei saa olla tõtõ, et kõik nuu inemise omma periselt ja hää tahtmisõga valitut erialla opnu.

Samal aol rüük ütiskund abi perrä, võrksit nuuri om vajja nii riigijuhtmisõn, haridussüs- temin, ettevõttin ku mujjal.

Ku mõistus olõs jagonõnu

elovaldkundõ vaihõl üteliid- sembalõ, jäänü mõtsa pistü ja rumala sõna hambidõ taadõ.

Õnnõligu inemise jääse kodo

Eestin om suur hädä tuu, et noorõ rändäse riigist vällä. Üts põhjus om kimmäle tuu, et ülikoolin opit ammõt tuu külh rahha sisse, a inemine ei tii seod tüüd himoga. Sis ei olõ- ki vaiht, kas ofada koton vai vällämaal, ja et mujjal omma palganumbrõ suurõmba, sis mindäski är.

A ku inemiisi kõütnü uma kodo ja tüüga tetähtminõ ja missioonitunnõ, sis es üteldü kodomaalõ nii kergete «ad- jõõ!».

Ku tahami, et noorõ jäänü siia, sis piämigi näid julgusta- ma opma õkva tuud alla, kon nä kõgõ parõmba omma. Om jo säänsit elovaldkundõ, kon suurõmbalt jaolt õnnõ Eestin toimõnda saa, näütüses kul- tuur vai poliitiga.

Mu sõnnom om väega lihtsä: nuur, parhilla om perämäne aig otsusta, är mõtõlgu üle- arvo raha pääle, a kullõ süä- me hellü.

Ja murõhtagu-i pallo tu- lõvigu peräst, esiki ku vä- lästpuult üteldäs, et su valit alaga olõ-i midägi tetä. Selle et ütiskõik, midä sa ka ei tii, ku tiit seod himo ja süäme- ga ja õkva tuud, kon sa kõgõ parõmb olõt, sis su jaos om kõgõ kotus olõman.

Vana pilt kõnõlõs

PILT OM PERI VANA-VÖROMAA KULTUURIKUA MUUSÕUMIST

Põllumajanduslik näütüs

Täämbäne pilt üten mano kiro- tõdu teedüssega om peri albu- mist «Edimäne sotsialistliku sektori põllumajanduslik näü- tüs Võrol 1949. a».

Pildil om väega luulõlinõ alakiroitus: Võro mahlatüüstis arõnõs. (Ja proovi sa säändse kihotuslausõ all mitte arõnõ- da!) Põnnõv om tuu, et ka sis ollõ tsukru-hädä päävåkõrral: kural puul omma tsukruga, häädkätt ilma tsukrulda tuutõ.

Võromaa ollõ 1940. aastidõ tõõsõn poolõn iinkujolik sotsia- listliku sektori põllumajandus- näütüsi kõrraldaja. Näütisel olli vällä pant osakunna: põl- lundus-, eläjäkasvatus-, aian- dus-, mesindüs-, maaparandus-,

kasvuhauiguisi ja kahotegijide kaitsõ-, põllumajandusõ meh- hanisiirmise ja elektrifitsiirmise ja käsitüü osakund.

Eräle ollõ ka üldosakund, kon pidi kimmäle kõnõlõma teemal «Midä andsõ nõvvokogo kõrd tüütäväle talorahvalõ».

Näütüse olli sügüse, sükü- kuun-rehekuun. Näütüsil ollõ ütes kohustusõs tüükangõlai- si kogõmuisi jagaminõ ja pa- rõmbidõ vällätuuminõ. Kõgõ parõmbidõ käest nõuti pallo. Esieranis korgõ pidi saavutusõ olõma tüüesrindlaisil. Tublim- ba nüsjä saiva lehmä käest pii- mä 20% inämb, ku muido kõgõ parõmba lehmä anni. Arvada ollõ tuu man vajja ka «abiliidsi».

RUUSMAA ARTHUR,
Vana-Võromaa muusõummõ
päävarahoitja

Lillipuu Signe: taha, et kodopaigal lääs häste!

Lillipuu Signe (23) om seo aasta alostusõst Varbusõl olõva Eesti suurõtiimuusõumi turundus- ja kommunikatsioonijuht. Päält tuu lüü tä üten Võro perimüstandu festivali man, toimõndas säälg müügikõrraldusõga. Võrolt peri Signe lõpõ timahava Tarto Üli- kooli Villändi kultuuriakadee- miä kultuurikõrraldajana ja seo suvi om täüs sündmüisi, kon ka Signe käsi mängun.

Määndse üritüse omma tulõ- man, kon sa abis olõt?

6.–9. hainakuul om Võro peri- müstandu pido. Seo om Võro kõgõ suurõmb festival. Riidi, 14. haina- kuul om Varbusõl eelarvamus- festival. Ja hainakuu lõpun tulõ suurõtiimuusõumi sünnüpäiv.

Mille tasus timahava Võro perimüstandu pidolõ minnä?

Meile om üteldü, et mi pido om väega kodonõ. Mi tahami, et kõik tundnu Võrol hinnäst nigu koton. Timahava om kodokohvikilõ mano tulnu ka kodokontsõrdi, sääll saa olla mitte nii ammõt- likun keskkunnan, kon omma kultuurimaja vai mõni kontsõrdi- paik, saa tõõsõ inemise huuvi hoobis minnä. Üts põnvampi etendüisi om seo aasta Uppsari popfolk-tandsulavastus. Ja lõõd- sa võikimängmise mano om tul- nu ka tandsmisõ mõõdõvõtmõnõ. Sääll om kats vuuru. Edimädsen voorun näütäse võistlõja labajala- valssi vai mäanestki muud valssi. Tõnõ vuur om luumisvuur.

Tandsja saava muusiga teedä pai- ga pääl, ja sis õkva nä loova tuu pääle tandsu.

Midä sa oodat eelarvamus- festivalilt?

Ma looda, et hää ilm tulõ. Mine- vä aasta ollõ veidükese sumbonõ. Ja põnvõva arotamisõ om seo fes- tivali hõikuslausõ. Mi tahami jo eelarvamusfestivalil arvada.

A suurõtiimuusõumi sünnü- päiv, midä tuu tuu?

Timahavatsõs teemas om mõtsik sünnüpäiv pagaasnikun. Tõmbami pagaasnikust egäsu- gutsit põnvõit asjo vällä: ette- kuulutamis-kana ja lugõmispiini. Nii et sääne eläjälilgult mõnnus sünnüpäiv tulõ.

Kuis suurõtiimuusõumil seo suvi lätt ja lännü om?

Et suvi om tsipa ildas jäänü, sis om ka säänsit päivi, ku küläliidsi om veidü, a nii ku ilma ilosas lää- vä, om rahvas jäl mi man. Meil käü väega hulga säänsit inemiisi, kiä tulõva mitmõndat kõrda, kel- lel om saanu traditsioonin mi man kävvü. Ja et meil om ka külland pallo ettevõtmüisi, sis või üteldä, et meil lätt väega häste.

Mida harilik küläline tan muusõumin tetä saa?

Saa kaia näütüst, miä minevä aasta valla tetti ja kõnõlõs reismi- sest ja tii pääl olõkist, sis om meil vabaõhunäütüse keskkund «Tii aig» ja om massinahall, kon saa

RAHMANI JANI PILT

Lillipuu Signe.

suuri tiihuuldusmassinit ja muid massinit kaia. Latsilõ om viil liiklusliin.

Kellele säändse suurõ massi- na kõgõ inämb miildüse?

Tuu päämine seltskund omma iks mehe. Naasõ võiva kah muido- gi kaia ja iks üteldäs, et oh ku suur ja oh ku äge, a mehe omma iks rohkõmb asatundja. Nimä kaesõ, midä üte vai tõõsõ massinaga tetä saa ja pallo om võimsust.

Lõpõtiti õkva TÜ Villändi kultuuriakadeemiä.

Jah, opsõ Villändin kultuuri- kõrraldust. Periselt opsõ edimält puul aastakka õigustiidust, a sis tundsõ, et säädüseoppus ei olõ iks mu jaos, ja tahtsõ midägi loo- mingulidsõmbat. Ja kos sa mujjal Eestin midägi loomingulist opit ku Villändin.

Ja olõt kultuurikõrraldusõ valimisõga rahul?

Jaa, tävveste rahul. Ma olli koo- li aigu ka sääne kõva kõrraldaja ja mullõ miildü kõgõl näppu pulsi pääl hoita, nii ollõ kultuurikõrral- dus ainumanõ õigõ valiminõ.

Mis hoit sinno Lõuna-Eestin, et sa tan tüütät?

Mul om sääne missioonitunnõ. Seo om iks mu kodokotus ja ma tahas, et tan lääs häste. Ja ma tun- nõ joba seo kandi inemiisi. Ma ei ütlet, et seo olõs nigu mugavus- tsoon, kon tüüd tetä, a mullõ miildüs, inemise omma hää ja kotus om illos.

Määndse nuu inemise omma, kellega sa uma tüü man kok- ko trehvät?

Seo kandi inemise omma väe- ga lämmä, näütüses tan tüü man ka mu tarõseldsilidse omma hää nafasoonõga. Inemise omma kimmäle väega aktiivsõ ja tahtva kõkkõ tetä.

Egäsusugamidsi asju om väe- ga pallo. Kas ei olõ tunnõt, et olõt üleearvo asju ette võtnu?

Vahepääl om sääne tunnõ külh. A sis, ku mõni ettevõtminõ läbi saa, mõnõst punktist saat üle, sis om nii hää tunnõ. Ku midägi lätt kõrda, sis tuu and mullõ jõu- du edesi tetä

Küsse RAHMANI JAN
Tävven pikkusõn saa intervjuud
lukõ Uma Lehe kodolehe pääl.

«Mustlaslaagriga» rattidõga Lätti

RAHMANI JAN

Midä tetä koolilatsiga, kel suvõvaheag ja nii ikäv, et tülütsemise huug pääle käü? Õigõ vastus om: tulõ minnä ütenuun matkalõ.

Naabrimii Rain kõnõf joba mitmõ kuu iist, et tälle tulõva küllä rumeenlasõ ja näidega ütenuun võinu ette võtta üte rattasõidu Läti-maalõ. Aluksne liina. Kõnõlõ latsilõ. Nimä omma nõun.

Edimäne päiv: Kärgula-Krabi

Om iispäiv perän jaanipäivä. Otsimi kuuri alt uma rattaloksu (üts kolmõst om siski peris vahtsõnõ) vällä ja jõvvami kell kümme Raini mano. Latsõ, katsa- ja kümneaastanõ, omma hindäle kiivri päähä säädnü ja helkajä vesti sälgä.

Rumeenlasõ – Daniel ütenu eestläsest naasõ Anu ja katõ teismeian poisiga – ja naabri Rain ja Kadri ütenu aastadsõ ja neläaastadsõ poiskõsõga ei olõ viil valmis. Siski säetäs väiku latsõ kipõstõ rattatuuli, tetäs perämäse vinütuse ja sõit nakkas pääle.

Sulbini lätt tii mäest alla. Edesi Tinnipalu, sis jõvvami suurõ tii pääle. Suurõ tii pääl sõitva suurõ autu. Nigu hani liuglõmi edesi ja pia omgi

RAHMANI JANI PILT

Korneti levajärv jääs seo kõrd mi matka kõgõ kavvõmbas punktis.

Sõmmõrpalo puut. Edimäne piätüs.

Paagi ijätüst täüs laaditu, lätt sõit edesi Nursi poolõ. Järgmäne laatmisjaam om Rõugõn: sääil plaanimi tsipa süvvä kah.

Kats verstä inne Rõugõt tulõ tuu, midä pelädä olf. Satas nii, et ei näe midägi. Küländ suurõ huu-

ga jõvvami siski Rõugõ bussijaama, rõiva läbilikõ. Piämi plaani ja otsustami kohviku kasus.

Saarsilla kohvik lupa meil rõivit kuivata ja and häste süvvä. Ka väiku vingutuju, miä likõ rõiva toonu olli, nakkas kaoma. Edesi!

Krabilõ sõit om küländ ülesmäke, a mõnõ tunni peräst olõmi

siski kõrdsi iin. Tutva Lenno ja Aive võtva meid vasta nigu kuningit. Õdak om illos.

Tõnõ päiv: Krabi-Korneti-Krabi. Moraal om nõrk

Üle Läti piiri sõitõn tulõ jälleki vihm sälgä. Puu and varju. Tii om mulkliganõ ja ruus tii pääl

savi muudu. Katõssa kilomiitret Kornetile tunnus nigu sada. Lõpus om Korneti liin siski käen.

Et asja viil hullõmbas ajja, ütlet, et läämi edimält Liinamäele. Kiäki ei mõista vaiõlda ja nii piämigi kinni suurõ mäe all. Kõvõmba roniva mäkke. Nõrgõmba omma all. Kiäki lõud, et

liinamägi om maasikit täüs. No omma ka nõrgõmba mäe otsan. Ma ütsindä hoia alt-puult asjul silmä pääl.

Poodi mano jõvvami jälleki vihmaga. Ja sis lätt eelekttri kah viil är. Oodami poodimaja koridorin, kuna vihm üle ja eelekttri tagasi om. Jõvvami är uuta.

Sõidami Korneti keskliina levajärve viirde pikniku pidämä. Läti vorst ja leib omma hää maiguga. Tan näemi vällä nigu peris mustlaslaagri: kompsu lakja ja kõva rumeeniakeline jutt. Sünnüs otsus: Aluksnele iks ei lää, käänamä tagasi.

Kolmas päiv: Krabi-Kärgula. Mäest alla

Kolmanda päävä sõit vii Pähnilt läbi. Teemi üte tsõõri jalaga, vântämise vaeldusõs. Rumeenlanõ Daniel torisõs, et om hulga kihulaisi. Mu meelest ei olõ üttegi.

Rattidõ pääle istõn tulõ tunnõ, et tii lätt mäest alla. Tuu tunnõ om sõidu lõpuni. Miil lätt hääs. Rõugõ! Puut, tsuklõminõ, kohvik, Õõbi-kuorg, Sõmmõrpalo puut, sis viil perämäne puut Osulan ja olõmigi nigu nipsti koton tagasi.

Latsõ omma väega rahul. Är teimi! Olõmi maaha sõitnu päält saa kilomiitre. Ja tülütsemine es tulõ kolmõ päävä seen õigõlõ miildegi.

TELIA TV-GA NÄET EESTI KANAALÕ EDESI

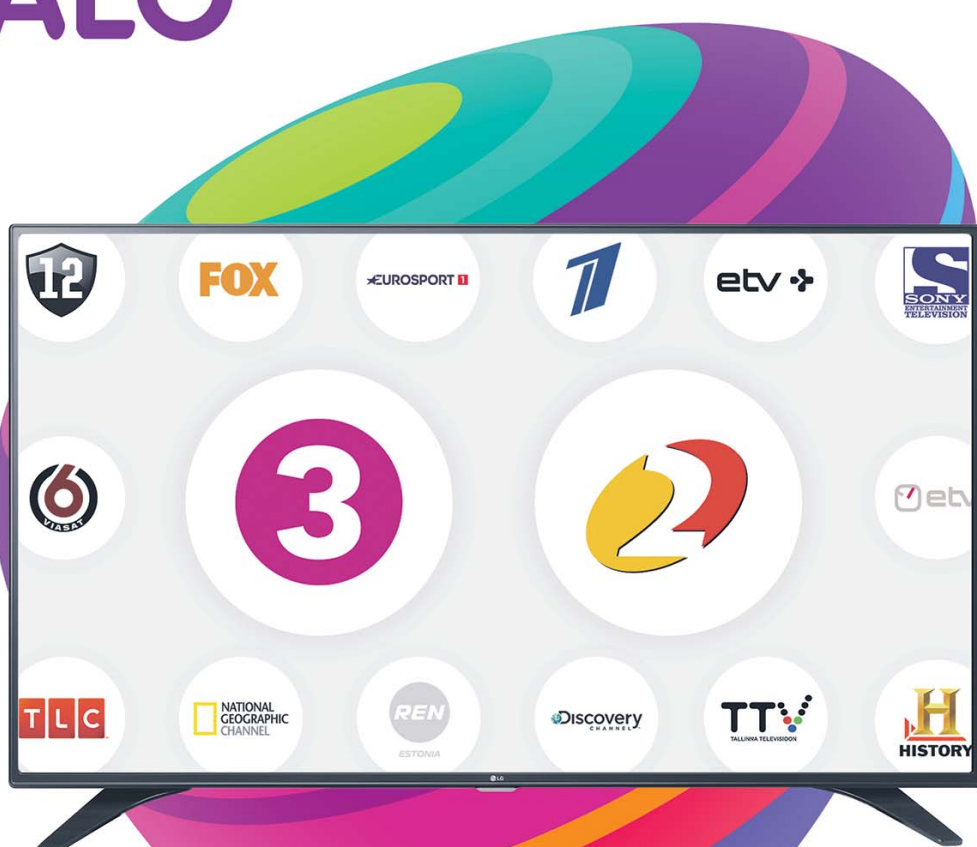
al **6** €/kuun

TV 20+ telekanalit

Massulda filmiriiol

Kõrdus TV

Kõik tarviligu massina

Teedüs ja manotulõk:
644 0909
telia.ee/eestikanalid

Kon hädä suur, sääl abi lähkül!

ORASSONI RAEI-ADIINA

Seo Eesti Vabariigi alos-
tusõn juhtu mul üts andsak
lehmä müümise lugu. Poig
käve koolin, rahha lätš hädä-
däste vaia. Aimi väega vilet-
säle läbi.

Liinainemine arvas, et
mis viga maal ellä. Piim,
kartol hindäst võtta, juurika
kah. Elät nigu Miška! Mul
hindä peräst es olõki
väega hätä, a latsõ
koolitaminõ. Pins-
si kah viil es saa...

Mul olf kats leh-
mä ja paar lammast.
Suur lehm tullf keväjä
piimale. Kafamaal illos
hain, talvõkarv kah elä-
jäl sälist lännu. Silmäle
illos kaiaki!

Panni kuulutusõ lehte, et
müü lehmä. Nigu kuulutus
ilmu, olf üts naistõrahvas
platsin. Tä trehväs müügi-
kotust küsümä naabri mant.
Eski auto jätse sinnä. Tullf
õkva eläjide mano, astõ
sääl ümbre näide. Anni val-
li, määnest lehmä taht. Tälle
miildü suur lehm. Ütli uma
hinna, a õkva naas tä kõvas-
tõ kauplõma: suur lehm, kes
tiid viil, kas asja saagi. Kis-
sõ hinna väega alla. Arvada
joba tiidse, et rahha om mul
väega vaia, kül är anna! Eski
lehmäkene kai minno ikud-

KOHA PRIIDU TSEHKENDÜS

sõ näoga.

Mul naas lehmäst hallõ. Ega
ellä kah ulf ei olõ: tä saa arvo,
et pressitäs vällä. Ütli: «Pais-
tus, et mi kaup jääs är! Üts piät
perrä andma. Elosa eläjä peräst
väega ei kaubõlda.»

Võti uma kafa ja naksi kodo
poolõ ajama. Olli joba kõvastõ
sada meetrit lännu, ku naanõ
naas tii päält sõnotuisi perrä
hõikma. Täambädseni ei saa
arvo, mille tä nii tegi. Mul olf
hää miil, et sääntse kätte eläjät
es anna.

Naabril olf kah kats lehmä.
Järgmäds päävä hummogu sei
õnnõ üts lehm nurmõn. Naab-
rinaanõ selet, et timä lehm
miildü tollõlõ ostjalõ rohkõmb.
Halvastõ külh, et mu sehvti är
tsurksõva. Näil olõvat plaanin
olnu kah kuulutus lehte panda.

Tõõnõpuul ütelf viil mano,
et tuu naanõ olf Rõugõst ja nä
tundsõva ütstõist. Tutva käest
olõvat iks etempä elläi osta.

Es lää kavva aigu, ku inne
lõunat sõif tii otsa veoauto.
Puha present pääl! Küsüti, kas

elläi viil alalõ. Eelä es saa nä
autot kõrda, om peri Põlva
maakunnast säält ja säält.

Andsõ valli, kumba taht.
Peremiis valisi vanõmba
lehmä. Ütli hinna. Miis võtf
puukarmanist raha vällä,
lugi autokasti veere pääle
kätte.

Otsõmi kotusõ, kost el-
läi pääle panda. Miis valõ
kodopuulsõ kraaviperve,
tsipa lapjotüüd, peräluuk
alla, olõkõsõ pääle.

Vei lehmä auto mano,
anni kablaotsa pereme-
he kätte. Tä vei lehmä
auto pääle. Ei määnestki
rabõlõmist. Ašalinõ miis!
Olõs õnnõ sääntsist mehi
Eestin pallõ! Pand luugi
kinni. Kõik!

Miis ütelf, et elläi lätt
elo pääle. Võtf puust viina-
pudõli: kork päält, laskõsõ tsi-
pakõsõ klaasi – jõi är. Pakk
mullõ kah, sis kork pääle
ja andsõ mullõ pudõli. Sul-
lõ-mullõ! Sääne olf sis kaup.
Nuur lehm elli mu man 19
aastat. Andsõ piima, a tä jäi-
gi viimätses. Sai är saadõtus
lihakombinaati. Mõlõmbal
meil olli silmä vett täüs.

Raha esihindäst om õnnõ
papõr. Tälle antas määnegi
kokko kõnõld väärtüs. Üts-
tõsõst ei piä tuuperäst tiitru-
liga üle sõitma.

Maolda nali

Mõni nali om nii maolda, et aja peris
naardma. Toimõndaja om üte säänd-
se siia vällä valinu.

Bussijuht

Mille tege bussijuht nii, et ku
om massina saisma pandnu, käü
ümbre bussi ja toksas küll üte,
kül tõõsõ jalaga bussikummõ?

Selle, et täl omma pikäst sõi-
dust muna kintsõ külge kinni
kliipünü, tä raputas niimuudu
noid vallalõ.

Õdagusüük ilosa naasõga

Mu vanaesä kittf, et tä
käve nelläaastadsõ-
na kafan. Ma jõudsõ
vanaesäle perrä 30aas-
tadsõlt, olli Laeva lau-
dan kafussõs. Edesi
sai kafakus. Vanaesä
jättf tollõ vahelõ, opsõ
kõrraligu ammõdi ja
sai nahaparkjas. Olf
väärt miis surmani.
Tuust aost pääle om
mullõ võlsitu, et tii

RUITLASÕ
OLAVI,
väiku ettevõtja

tüüd, sõs tulõ armastus, vai ku
ei tulõ, sõs saat rikkas. Tei sõs
tüüd, armastus tullf ja lätš, rah-
ha, et rikkas saia, es olõ koskil.
Ja sõs lõpõti õigõl aol tüütege-
mise är.

Elo om edesi lännu ja vaht-
sõmba teooria kõnõlasõ nii,
nigu ma olõ mõtõlnugi: tüüga
rikkas ei saa. Tüü tapp viimät-
segi armastusõ, mis inemise
seen om. Rikkas saat õnnõ va-
rastamisõga. Varga elo om jäl
tõistpiten rassõ, selle et varas-
taminõ tapp ka armastusõ. A
mis sa tuu unigu rahaga tiit, ku
sul armastust süämen ei olõ?

Tüü om minevik. Robodi
tulõva pääle ja suurt ossa ine-
mise tüüd ei olõ inämb vaia.
Kiä ei suta ümbre oppi, tuu
tähendäs inämbüs, jääse väiku
kodanigupalga pääle. Saat uma
leevapätsi ja kilukonservi kät-
te – maaha ei lõpõ, väega kalo-
ririkalt kah ei elä. Väega hää
elo muudu ei paistu.

Näide jaos om välläpäsemi-
ne virtuaalreaalsus. Istva 24/7,
kiivri ja prilli pään, juhtmidõ
otsan ja eläse ilosat vällämõtõl-
dut ello. Sääne miis, peris elon
jämme paksõ prilliklaasõ ja

plesspääga näss, või
virtuaalreaalsusõn
planeedi päält pla-
needi pääle linnada,
maailma ilosamba
naasõga õdagust
süvvä, erälinnukiga
puhkama sõita. Sää-
ne miis, kedä elon
ütski tütarlats ei kae,
või hindäle haarõmi
soeta ja lossiedidse
saisoplatsi Ferrarisid

täüs panda. Kimmale om sääne
virtuaalnõ reaalsus kõrdi mõ-
nusamb ku lihtsä inemise peris
elo, kon rahha ei olõ, tulõvikku
ei olõ ja kimmäs, et ei tulõ kah.

Sääne inemine ei anna
hindäst kül midägi vällä, a ei
kuluta kah midägi ja om ütis-
kunnalõ odavamb üllen pitä.
Sääne ei saa latsi kah, mis om
luudusligu valigu osan mõist-
lik. Mõnõ aastaga läävä lihassõ
nõrgas, põhimõtõlidsõlt jääski
õnnõ tüükõrran aju perrä. Ro-
bodi huuldasõ, volikkit piten
juusk kihä sisse nii puhas süük,
et sittu ei olõki vaia, perse või
ülepää egäs juhus kinni um-
mõlda. Väega «Matrixi» filmi
muudu, a mille mitte?!

Ma nakka parhilla firma
aastaaarannõ tegemä, pee-
nūkeist rahha kokko klapma.
Virtuaalreaalsusõn võtas õkva
mõnõ kõrraligumba firma, kost
midägi hindäle kah jääs. Paa-
ri-kolmõ nafta puurmisõ mul-
guga näütüses.

Kas parõmb om parhillaanõ,
ilma juhtmilda reaalsus, kon nii
ku pensionilõ saat, võit suu kin-
ni ummõlda, selle et sinnä joht
midägi panda ei olõ?

Tossu Tilda pajatusõ

Kolikambrõ koll

Talomajja olf katusõ ala vällä
ehitet illos suvõtärõ. Sääl miil-
dü perretütrel tõõsõ tütrikuga,
kes olf timäga ütevannunõ, muu
rahva silmi alt kavvõmbal olla.

Nuu tütriklatsõ olli joba pia-
aigu preili. A näidega üten til-
baš kõrvaltalo tsillfokõnõ latsõ-
kõnõ, kinkalõ miildü kah ilostõ
säet suvõtärõ. Tedä vanõmbidõ
tütrigõ salajutu es huvitagi,
tälle paki rohkõmb huvvi ilosa
asä tarõn. Viil niipallo, et nä
kolmõkõisi kõik olli sugulasõ.

Perretütär ütelf toolõ väikulõ
tütrigulõ, et ärku tuu nii pallo
ümbre traavõldagu, kolikamb-
rõ koll või pahatsõs saia. Koli-

kammõr olf sääne kotus, kohe
tsusati nuu värgi, midä vaia es
lää.

Ütskõrd tullfgi kolikambrõst
vällä imelik tegeläne. Tä olf
teräkoti muudu, kinkal kotisuu
nõõriga kinni kõüdet. Pääd,
kässä ja jalgu täl es olõ, a edesi
tä astõ. Ja õkva väiku tütarlatsõ
poolõ! Lats hiitü är, nakaš ikma
ja pagõsi umma kodo.

Ku rüälõikusõ aig lähkülē
sai, olli aiasaibidõ pääle nõstõ-
du teräkoti. Üts olf õkva nigu
kolli sälist võetu. Kohe koll
säält seest sai, tuu pääle es tiia
naabritalo tsillfokõnõ tütrik
midägi arvada. Maailm ummi
suuri ja väikeisi viguridõga olf
tälle viil tundmada.

Kuuluda

Telli Eesti lipu, vimpli, varda
ja vardahoitja e-poodist:
www.lipuvabrik.ee. Kauba saat
kätte 24 tunni /1 tüüpääväga.

Kas tiidset, et võit hinnäst ter-
vüsliku sõõgiga kõhnas süvvä?
Kõtt om täüs, makõhimo kaos.
Trenni tegemä ei sunnita!
Alosta MASSULDA: erikorgu.ee

Teemi elektritõid. 5205 016.

Jälle lugu

Paar aastat tagasi ollimi per-
rega Soomõn puhkaman. Tullf
mõtõ minnä lustiada. Käve-
mi ilmaratta ja püürhällü pääl.
Ümbretsõõri olf illus luudus ja
uhkõ ilostusõ.

Jalutimi sääl niisama, kooni
jõudsõmi üte kemmergu manu,
millel olf illus väiku aid üm-
bre. Ma lätši aialõ häste lähkülē.
Äkki lätš kemmergu uss valla-
lõ. Poti pääl istõs üts miis, kiä
podisi midägi soomõ keelen. Ja
kõrraga süläs mullõ näkku. Ma
hiitü nii hirmsalõ, et naksi peris
ikma. A mu imä nakaš hoobis

naardma. Ma olli sõs vähämb
ja es saa arvu, miä sünnüs.
Imä nakaš sõs minnu trüüst-
mä ja ütelf, et tuu olõ-i sukugi
peris inemine ja tä es sülgä, a
tsiuksõ hoobis vett. Ma es taha
tuud juttu sukugi usku. Imäl es
jääki muud üle, ku laskõ hindä-
ga samma asja tetä. No olf mu
miil jälki hää ja mi saimi edesi
minnä.

URBANIKU ANETT-MARIE
Parksepä Keskkool
6.a klass

Puu otsa tagasi

Kuuli raadiost, et tiidläse
omma vällä uurnu: pia lää-

vä inemise tagasi ahvis. Ku
inemise väega pallo puutri ja
teleka takah istva ja inämb
sukugi ei liigu, sõs või nii
juhtuda.

No ja pääliinah omgi asi
käeh. Mito inemist omgi jo
puu otsa tagasi lännu. A et
Tafnah om keelet tsirkusõh
eläjit näüdädä, sõs pidi polit-
sei nuu artisti ruttu puu otsast
alla tuuma.

Mul om hää miil, et Võroh
sai liina uhkusõs ollõv Kata-
riina allee valmis inne, ku tan
kah inemise tagasi puu otsa
minemä nakkasõ.

MUDA MARI

Latsilõ

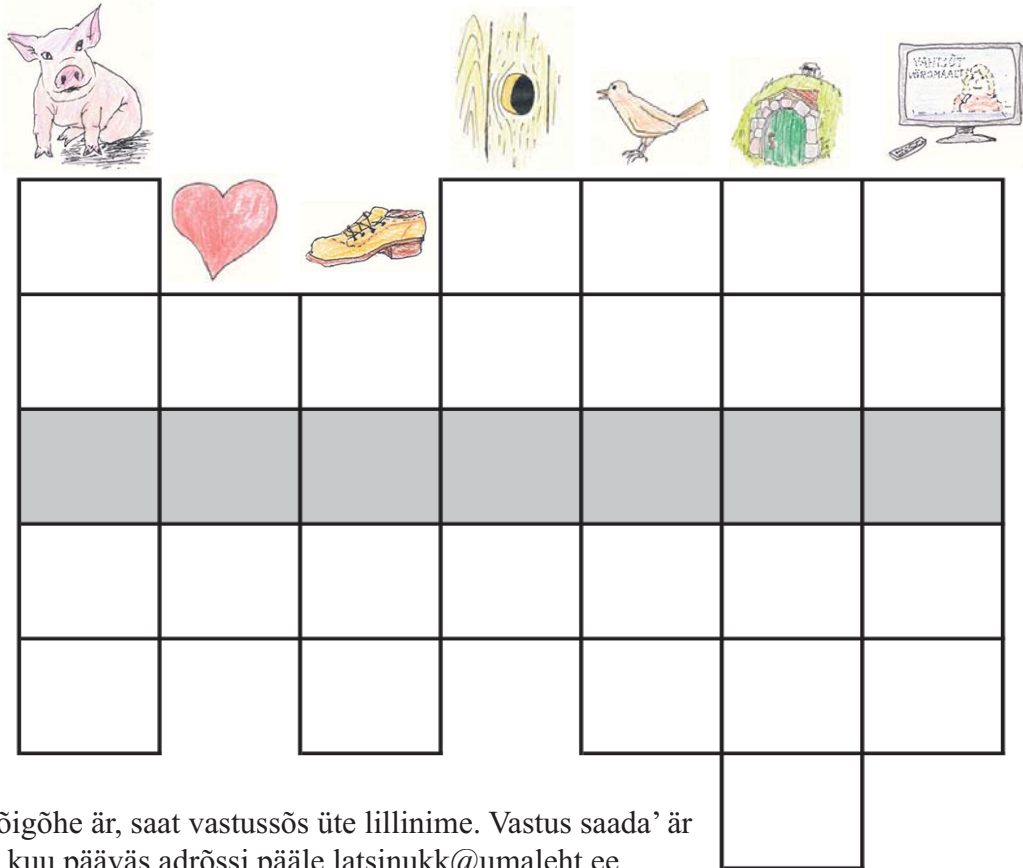
Vastus saada' üte
nädäli joosul
meiliaadrõssi pääle
latsinukk@umaleht.ee.

Vastussõ mano panõ'
kirja uma nimi, vannus
ja kimmähe ka
postiaadrõs.

Vastajidõ vaihõl
loositas vällä
võrokeelitsit
latsiraamatit vai
plaatõ.

Latsinukka tugõva'
Võro Instituut ja Võro
selts VKKF.

Mineväkõrdnõ vastus oll':
LEHM OM VÕI(U) JUMMAL

PILDI' TSEHKEND' SAARÕ EVAR

Ku tiit ristsõna õigõhe är, saat vastussõs üte lillinime. Vastus saada' är
ildampa 13. seo kuu pääväs adrõssi pääle latsinukk@umaleht.ee

Loe' võrokeelitsit TÄHEKEISI: www.digar.ee/arhiiv/et/periodika?id=1643

Pilet 7 €, koolilatsilõ 4 €,
peris väiku latsõ ilma massulda
Kõrraldas Krabi küläselts, tugõ Varstu vallavalitsus